

ВИГАНЯЮТЬ ГАЗОМ „СИДЯЧИХ СТРАЙКАРІВ“

ВОКІГЕН (Іллінойс). — Поліція підійшла вночі під фабрику підприємства „Фенстіл Металурджикел Корпорейшен“ у Норт Шікаго, в котрій засіли 60 страйкарів, та вистріли в середину фабрики газові бомби. Страйкарі стали кидати на поліцію кусками металю, але під впливом удушливого газу мусили остаточно покинути фабрику.

Це є перше досвідчене опорожнення фабрики, занятої робітниками в „сидячому страйку“, що тепер шириться по всьому краю.

ГУБЕРНАТОР ПРОБУЄ ПОЛАГОДЖУВАТИ СТРАЙКИ.

ДІТРОЙТ (Мішіген). — Френк Мерфі, стейтовий губернатор, вислав сюди стейтового комішнера, Джорджа Крогстада, полагоджувати робітничі страйки, котрих у місті є тепер велике число. Уряд начисляє в місті 22 фабрики, в котрих тепер ведеться „сидячий страйк“.

Губернатор приказав комішнерові праці вмищуватися в страйк лишень тоді, як обі сторони на це згодяться.

Представники Генеральної Моторної Корпорації й представники автомобільної юнії полагодили зі собою вже низку важних спірних питань та взяли до справ робітничого заплати. Представники юнії домагаться встановлення мінімальної заплати на годину й на рік.

РОБІТНИКИ ПРОТИ РОБІТНИКІВ.

ГРЕНТ ГЕЙМЕН (Мішіген). — Коло 300 робітників підприємства „Гісел Отава Ледер Ко.“, скінчивши свою щоденну працю в фабриці, не виходять з неї, аде засідають у ній на цілу ніч, бо бояться, що інші робітники, синпатики Комітету для Промислової Організації, зайдуть до фабрик вночі й почнуть „сидячий страйк“ за зменшення юнії.

ЗА ЗАПЛАТУ ВІДПОВІДНО ДО ЗИСКІВ.

СТ. ПОЛ. — Стейтовий губернатор Майкел Галвин вніс й стейтовій легіслатурі проект закону, на основі котрого підприємці мали би платити заплату робітникам відповідно до своїх зисків.

СТАН РОБІТ У СІЧНІ.

ВАШИНГТОН. — Американська Федерація Праці подає в своїм місячній звіті зі стану робіт у краю, що в місяцю січні відправлено з праці багато робітників. Через те число працюючих робітників зменшилося на 1,001,000.

СЕКРЕТАРКА ПРАЦІ ПРОТИ ДИТЯЧОЇ ПРАЦІ.

НЬО-ЙОРК. — Френсіс Перкінс, секретарка праці в кабінеті президента Рузвельта, закликала жіноцтво в своїй промові, виголошений на зборх Федерації Визнесові й Професійний Жінок Ньо-Йорського Стейту, попірати рух за потвердження нової подправки до американської конституції, на основі котрої конгрес буде мати право видавати закони про обмеження вживання дітей до фабричної праці.

Збори мали інтернаціональний характер: на них промовляли представниці англійських і канадських організацій.

ПРЕЗИДЕНТ ПЛАНУЄ ТУРУ ПО КРАЮ.

ВАШИНГТОН. — У газетях появилися неоптверджені звісти, що президент Рузвельт заміряє виїхати незадовго на туру по краю, щоби виголосити низку промов про потребу реформи федерального судівництва згідно з його планом.

РОЗКРИВАЮТЬ НА СУДІ БУДІВЛЯНІ СКАНДАЛИ.

НЬО-ЙОРК. — На процесі проти 6 осіб, обвинувачених за завадення зноу у Бронкс, котре коштувало життя 18 осіб, дізнавали мулярі, які цей дім будували, що власник вживав до будови старих цегол. Контрактор протестував проти цього, та сказав йому: „Як ти покинеш, я її поведу далі. Як ти покинеш роботу, то за десять минут усі робітники будуть працювати для мене“.

ЗА ШПІОНАЖ ДЛЯ ЯПОНІЇ.

ВАШИНГТОН. — У федеральній суді відбулася тут розправа проти Джана Семера Фернворта, бувшого офіцера американської військової фльоти, обвинуваченого за шпіонаж у користь Японії.

Суд признав його винуватим та засудив на в'язницю від 4 до 12 літ. Урядові свідки говорили, що Фернворт дістав за 4 роки 20,000 доларів за видання Японії американських фльотних тайн.

РОЗВІЙ ЛЕТНИЦТВА.

НЬО-ЙОРК. — Підприємство „Пан Америкен Ервейз“ постановило будувати два нові літаки для вожения пасажирів понад Атлантийський океан стратосферою, себто найвищим верствами повітря.

Інженіри підприємства планують збудувати такі літаки й скорі літаки, щоби пасажирі могли їсти вечеру в Ньо-Йорку, а снідання в Лондоні.

СТАРОСТА НЕ МАЄ ПРАВА ОБРАЖАТИ.

Староста в Лодзі, Маковський засудив в робітника Т. Енджейчика на гривну за участь у негальних сходинах. Подаючи устно мотиви в'язниці, староста назвав градоного робітника хуліганом, що в в'язниці зачав і в в'язниці скінчив. Робітник зазивав старосту до суду, але городський суд оправдав старосту. Справа перейшла до окружного суду. Тут засудили старосту на два тижні арешту з завішанням. Суд зазначив, що староста не мав права ображати чоловіка, що був безборонний. Староста вніс касацію, але найвищий суд касацію скасував і відкинув. При-суд став правосильний.

НОВА ПІДКАРПАТСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ.

Як повідомляє польська преса, посли й сенатори з Галичини висують у межах 4-літнього інвестиційного плану м. ін. такі роботи: 1) Будова нової залізничної Львів-Варшави; 2) будову нових залізничних з'єднань Підкарпаття, від Коросна через Сніж, Стрий, Станислав до Косова; 3) будову газотягу з'єднань Підкарпаття; 4) розбудову комунальних підприємств; 5) зодні меліорації, регуляцію рік і т. п.

ЗЛОДІ ПЕРЕБРАНІ ЗА РОБІТНИКІВ.

На терені фабрики жарівок „Тунгсрам“ у Варшаві працювали робітники при регуляції каналів. Між них вишались два злодії, В. Квятковскі й Ст. Нендза, ніде не зголошені, перебрані по робітничому й зачали „помагати“. Винесли з фабрики каналізаційні баляки, навантажували їх на візок і вивозили. Опісля верталися по нові баляки й так „працювали“ досить довго, аж заважали їм якийсь дозорець. Обох злодіїв арештували.

СЕЛО „НОВА УКРАЇНА“.

В бразильській провінції Лондріа, що є одна з найкращих провінцій у Бразилії, української колонії заснували своє село, що має поверх сто сакіб, та назвали його „Нова Україна“. Село буде мати швидко й має вже свою „Пресвітерію“, головою якої ви-брали п. М. Грецькова.

ЗНАЙШЛА 5,740 ЗЛ. І ЗЛОЖИЛА ЇХ НА ПОЛІЦІЇ.

До Х-го комісаріату зголо-силася учениця торговельної школи Марія Мирослава Гуцуляк, донька зал. урядовця зі Зимної Води і зложила портфель з 5,740 зл., що їх знайшла коло цукорні Пастернака на Бернадієвському Майдані у Львові. Незабаром зголосився до згаданого комісаріату 80-літній дідусь з Люблинського Томашева, що приїхав до Львова в справі купів лісів. Він заявив, що був у цукорні Пастернака, а коли відтак виходив, вложив портфель з грішми до кишені під плащ. Видно — портфель випав, бо його не має. Ще устійнюють, чи цей дідусь справді згубив гроші. Якщо виявиться, що так, дістане назад гроші, а Гуцуляківна дістане 10 відсотків від знайденного.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМ. С. ПЕТ-ЛЮРИ В ПАРИЖІ.

Рекда Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі на надзвичайному засіданні 26. грудня мин. року, шануючи великі заслуги на полі української культури академіка проф. д-ра Степана Смоль-Стоцького, імя якого однаково відоме й дорожче всім частинам нашої землі, одногласно ухвалили просити його прийняти звання почесного члена Бібліотеки. Академік Степан Смоль-Стоцький вибір прийняв.

ВТІКЛИ З БОЛЬШЕВИЦЬКОГО „РАЮ“.

У слідчий в'язниці у Вілейці задержано бувши адвокату аплікантку з Лодзі, що втікла була тому два роки до Советів і там виїхала замуж. Тепер вернулася обоє диснажені морально і фізично, одверті та майже без обуми. Кажуть, що життя інтелігентів в Советах це тортюра в день і ніч. Хто цього не доторжув, не годен відчувати ані зрозуміти, як там люди мешкають, їдять та одягаються. Нема білля, обуми, одержі, харчеві продукти порані, мешкання це фрудути нощі. Йдуть погроми інтелігенції з газлом: „долгой грамотниче“.

УБИВ ШЕФА, ЩОБ ЗАНЯТИ ЙОГО СТАНОВИЩЕ.

На Шлеську арештували інженіра-електромеханіка Конфа, що був зайнятий в електричній фірмі Гіше в Яндові під Катовицями, у зв'язку з убивством управителя тієї електричної фірми Мнх. Скрживана. Інж. Конф признався, що убив свого шефа в надії, що займе після нього становище директора електрики.

СМЕРТЬ ЧОТИРЬОХ ЛЮДЕЙ НА ШИНАХ.

На залізничному переїзді біля Микодзіва під катівцями особовий потяг наїхав на сани, якими їхало 8 молодих мужчин, що верталися із забави. Наслідки були страшні. Чотирьох мужчин згинили на місці, тягучому двоє убитих матина, причому ще кількох людей метрів. Чотири інші пасажирів вижили з незначними ранами. Ковчів врятувалися. Арештовано дорожника, що не замкнув зачасу рампи.

ВЛОМ ДО ЦЕРКВИ.

Дня 27-го січня нічю ще не скоплені вомники дісталися при допоміж витриха до вутра церкви в Пасичній і вквали з захристів 150 зл. в білони та дві позолочені чаші, вартості 200 зл. Цейж нощі, здається, ті самі вломники вломилися до „костюлка“ в Пасичній, відки вквали 18 зл. Поліція є вже на сліді вломників.

СКОНИК НЕ ДОПУСТИЛИ ДО ЦЕРКОВНОГО БОГОСЛУЖЕННЯ.

До місцевої церкви св. Мафтея в Джуно (Вискансін), за-лізли під неділю сконики й парохіянці рішили не відбувати звичайного недільного богослуження. Радять тепер над тим, як їх з церкви вигнати. Хотів їх закурити їх газом, тільки закинули, рішили, що ці газди будуть певно смердіти так само сильно, як сконки.

УВАЖАЙТЕ НА НЕЧЕСНУ РЕКЛЯМУ!

Французький суд мав недавню цікаву справу до вирішення. Якийсь добродій зазивав до суду дирекцію одного кіно-театру, бо, мовляв, не знайшов на фільмів, які бачив у фоає кіна на фільмових фотосах і зажадав звороту грошей. Правники знавши зазвичай, що він має до цього повне право. Такі обіцянки чи не безпідставні запевнювання можна зрозуміти як нечесну рекламу. Всі кіноматори, вважають, бо коли вам фільма не подобається, тоді можна рахувати на зворот грошей за білети, коли, ясна річ, докажете, що на рекламних знімках фільми ви бачили сцени: яких не помітили на екрані.

ПАЛЯТЬ КНИЖКИ НА КОСТИРІ.

В Катовицях розігрався незвичайний подія. Гурток мужчин уложив на ринок костир і кинув на нього кілька примірників шкільних книжок, які видало для середніх шкіл заведення Осолінських у Львові. Книжки обляжи бензином і спалили. До зібраної юрби відізвався один промовець, зазначаючи, що спалена на костир шкільна книжка містить снесагу для шлеського населення. Особливо образлива в цій книжці є праця фердинанда Гетля, що висловився некорисно про жінок і мужчин на Горішній Шлеську і в Катовицях. Гетель став тепер редактором варшавського „Курера Поранного“. Що мають робити українці, що в деяких польських шкільних підручниках знаходять також зневажливі твердження.

СПОРТ І ПЕДАГОГІЯ.

Директор гімназії у Бромвіч в Англії вправ на оригінальну думку використовувати спортивний нахил молоді до педагогічних цілей. Ученикам, що не виявляють добрих успіхів в науці, він заборонив брати участь у спортивних забавах. Зате ученики, що вчаться добре, дістають вільні білети вступу на спортивні ігрища. Ця метода показала така успішна, що незабаром школа в Бромвіч, стала одною з найкращих.

ДІАМАНТОВЕ КОЛЕСО.

Полуднево-африканський уряд випробовував недавно нову машину, яка в будучину може перевести повну революцію в гірництві. Цю машину виконали у найбільшій тайні в Амстердамі. Складається вона з величезного колеса, покритого на цілім своїм обводі маловартними діамантами з різних сортів, що її вживають у склярській промислі. Це колесо, якщо його пустити в рух, різке найтвердші скали як масло. Таким чином не треба вже будувати підкопів при будові тунелів і висаджувати динамітом скали.

НАЙБІЛЬШИЙ ВОЯК ПОМЕР.

Найбільший воєн світової війни помер у Німеччині. Є це Петер Едмунд, що був 2 метри 25 см. високий. Тодішній баварський король звелів ушито йому спеціальний однострій. Після війни Цімерман посвятився теології висвячення на католицького священика.

БУВШИЙ НАЧАЛЬНИК ГПУ АРЕШТОВАНИЙ

ЛОНДОН. — Лондонські часописи приносять вістку про арешт Ягоди, бувшого головного начальника ГПУ, якого пару місяців тому Сталін усунув, поставивши на його місце Єжова. Ягода, мав признатися, що належав до „троцькістів“. А щоб рятувати власну шкіру, почав видавати всіх своїх спільників, яких начисляють на десятки і то серед високо-поставлених большевиків. Вслід за тим переводяться численні арешти. Теж кружляють слухи, що арештовано Постишева, який вставився був своєю безпощадною боротьбою з українським націоналізмом. Також дуже загадочно є тепер судба Літвінова, якого арешт советські круги все енергійно заперечували, але чомусь про його політичну роботу тепер мало чути і мало хто знає, де він обертається.

ОБРИВАЄТЬСЯ ПІД НИМИ ЗЕМЛЯ.

КИЇВ. — У зв'язку з останніми неспокоями в Україні і арештами серед большевицьких кругів, большевицька преса розпочала гострішу агітацію проти „ворога Советів“. Вона закликає нагітати „до політичної чуйности та боротьби з класовим ворогом, до розгортання масової пропаганди, щоб знищити тричі презрених мерзотників“, що ведуть протисталінську акцію.

ЯК ПРОСВІЩАЮТЬ УКРАЇНУ.

КИЇВ. — Державне літературне видавництво з наказу „українського уряду“ видає ніби літературно-наукову працю в українській мові під наголовком „Народ України про Леніна і Сталіна“. У тій праці мають бути зібрані всі пісні, казки, приповідки, перекази, думи, легенди, а далі вишивки, різьби і т. п. що відносяться до Леніна і Сталіна.

СКІЛЬКИ Є ВІЗНИЦЬ У ПОЛЬЩІ?

Львів. — Всіх в'язниць в Польщі є 328, а їх загальна поємність: біля сорок тисяч місць. Однак у тих в'язницях знаходиться тепер коло 60 тисяч в'язнів. Приріст вносить річно п'ять тисяч.

СКІЛЬКИ Є УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТЕВ?

Львів. — В минулому році „Ревізійний Союз Українських Кооперативів“ у Львові об'єднував 3,097 кооперативів. Число членів кооперативів із кінцем 1935 року виносило 523,776. Грошовий оборот тих кооперативів виносив поперх 88 мільйонів злотих. В 1929 році ці торги були два рази більші. Власні капітали всіх кооперативів виносили біля 20 мільйонів злотих. Позичок удилили кооперативи на суму 10 мільйонів злотих. В кооперативах діставали більше або менше заняття 12,423 особи.

СОВЕТИ ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ВІД БЛЮКАДІ.

ЛОНДОН. — Советський представник в Лондоні, Майський заявив на засіданні „комітету невтручання в євразійські справи“, таке: „Тепер, коли остаточно комітет признав нам право брати участь в бій окупації Еспанії, я дістав інструкції з Москви, що мій уряд не буде історити з цього права, бо він не є зацікавлений в тому, щоб советська фльота знаходилася на Середземному морі, чи Атлантийському океані, так далеко від домашніх вод. У зв'язку з цими інструкціями я пропоную, щоб цю контролю, яку мали виконувати советські кораблі, виконувала Франція або Велика Британія“. Як відомо, минулого тижня той сам Майський заявляв, що „советські кораблі старі і вони не вдержали би бурливіх вод в Біскайському заливі“.

КРИТИКУЮТЬ ПОЛІТИКУ БЛЮМА.

ПАРИЖ. — У французькому парламенті посол Флянден, що був перед тим прем'єром, гостро критикував політику Блюма і закидав йому, що він веде Францію до большевизму. Він говорив та-кож, що Блюм ошукав французьких робітників, бо справді підніс дещо заробітні платні, але рівночасно обнизив франка на одну третину, так, що заробітні платня робітників нині вартує далеко менше ніж передтим.

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ АРГУМЕНТ В ЯПОНСЬКИХ РУКАХ.

ТОКІО. — До тепер європейські краї все натискали на Японію, щоб вона не сягала по монополії права в Азії, а щоб лишила на Далекому Сході „отворені двері“ для всіх. Тепер японський уряд видвигає подібний аргумент супроти європейських країв і каже, що добробут світа і його політичний спокій залежить від того, щоб всі народи могли спокійно купувати за границею те, що їм треба і продавати те, що вони мають на продаж. Супроти цього європейські народи повинні лишити в своїх колоніях „отверті двері“ і не відгороджувати їх від решти світа високими цлами.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1890

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 61-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Vol. "Свобода": ВВрген 4-0237. — Tel. V. H. Cosma: ВВрген 4-1016.
4-0807.

Адрес: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА БОРотьбою — БОРотьба

Ще не засохло чорнило на угоді про завішення зброї в автомобільній страйку, а вже голова Комітету для Промислової Організації, що цей страйк переводив, заявив, що Комітет тепер береться до сталевих промислу. Голова Комітету виразно заявив, що Комітет пропонує незадовго сталевим баронам домагання робітників та буде добиватися всіма способами їх признання.

Цю заяву деякі газети прийняли як доказ зрадничької політики Комітету для Промислової Організації. Як це так? — говорили вони; невже американська суспільність ніколи не буде мати спокою? Невже край має переходити від одного потрясення до другого? Невже в Америці ніколи не буде спокою? У цьому закиді був мовчаливий натяк, що в часи неподільного панування Федерації Праці справи малися інакше.

Та Комітет для Промислової Організації на цю бачачку багато не звертав уваги й вів далі організування сталевих робітників. Передісмі Комітет став бомбардувати американську пресу своїми заявами. Комітет подав пресі заяви не лише про те, що він думає організувати сталевих робітників, але й про те, що він думає робити й для якої цілі. Ця ширість була зовсім новою тактикою з боку робітничих юній; тактикою, могло би здаватися, сумнівної вартості. Однак, як наслідок буде мати ця тактика, показується вже тепер: газети наповнили вітками й дискусіями про організаційні справи сталевих робітників. Публіка стала інформуватися про життя сталевих робітників, про питання організації, боротьби, тощо.

Для середньої класи, себто для дрібних купців і підприємців, для деякої інтелігенції, це все можуть бути справді річі, далекі від їх інтересу, але це все річі великої ваги для робітників не лише зі сталевих, але й інших промислів.

Такої науки треба нині робітникам передісмі через те, що життя видвинуло нові засоби боротьби робітників за поправу своєї долі. Вже хочби справа „сидячого страйку“ дуже складна. Чи вживати робітникам цього засобу, коли суди, губернатори, деякі міністри в кабінеті президента Рузвельта, говорять проти неї як проти баззаконного засобу? З боку тактики вона видається знаменитою, ро „сидячий страйк“ пересуває тягар збройного насильства на власників і уряд, але вона легко може довести до завзятих сварок між самими робітниками.

Остаточні ці питання будуть вирішені боротьбою між суспільними силами, робітниками й підприємцями. Однак, яку силу зможе зібрати кожна з воюючих сторін, залежатиме в великій мірі від того, як кожна з них потафить повести пропаганду.

Заходи коло публічного розгляду справи життя сталевих робітників причиняться до кращого розгляду дальших справ, що певно виринуть на суспільні овиді по вирішенню сталевих справ.

„ЗА ЖИТТЯ ХЛІБА НЕ ДАЮТЬ, А ПО СМЕРТІ ВЕЛИЧАЮТЬ“

(Надіслане зі Львова).

Ця приповідка повстала на тлі відносин так званого „зорганізованого“ у суспільному житті громадянства до людей талану, чи ідеї. Звичайно громадянство відноситься до кожної молодого талановитого людини з певною іронією, недо-вірям, внаслідок чого нераз великі таланти заломлюються, сходять на манівці, а якщо самотужки вибуться на певну висоту, то щойно після їх смерті констатує, що вмерла велика людина, дарма, що та людина жила у крайній нужді, а як зійшла зі світа, то не було за що її похоронити по християнськи. Таке було і в чужих націй, таке було і в нас і всі ми знаємо, як жили наші великі люди, як померли, соромимося в душі, що ми були до них або мало уважливі або й зовсім байдужі, але не змінюємо своєї тактики супроти сучасних людей ідеї й праці на культурному полі.

Кожний так званий „народний робітник“, чи він людина великого талану, чи меншого, вважається в нас за щось або менш вартне, щось в роді по-пихайла, бо, якщо й оцінюємо таку людину, як необхідну, то притакуємо її роботі часом, висказуємо її признання, але зовсім не журимося тим, чи та людина має потрібні засоби до життя, як вона живе, чи має змогу працювати та розвивати свій талант досить з нас, що ми висказали наше привязання тій людині...

Жив у Львові в недостатку й нужді поет, на котрого творам ми виховувалися та вчилися любити Україну. Ніхто ним не інтересувався, аж трапилось йому нещастя, переїхав його авто, то щоб його рятувати треба було аж жертви збирати при допомозі „Нового Часу“... Чи така людина не могла мати в нас сталого матеріального забезпечення, щоб в разі нещастя не виглядати поміч з жебраного гроша?

Ходить по Львові в тяжкій зимовій морозі людина без теплої одягу, лише в марині, брудний та обдертий, бо віддай десь спить у брудних сутернах у сторожі, або мо-

же взагалі не має даху над головою. Хтож це? Це славний свого часу скрипак, маляр талановитий, наша людина, зна-на не лише тут в Галичині, але й за морем, в Америці. Чомуж він так „зійшов на псі“? Бо коли вернувся з Америки, ми не вміли його пригорнути, пода-ти помічну руку, бо артисти, то звичайно люди в практич-ному житті неспроможні, рідко коли знайдеться такий артист, котрий був би сам для себе добрим імпресарієм, котрий вмів би себе так рекламувати, як... Кепура. Тому і той наш артист зійшов „на псі“. І хоч можна би ще його рятувати, щоб бодай з голоду не гинув і не ходив за проханням хлі-бом, бо він би може потрапив вчити когось рисуванню або на скрипці грати, може би ще де-що намалював, хачби обгортку до книжки, та ніхто йому не допоможе.

Звісна на всю Україну артистка, краса нашої сцени, захоплюються її мистецькою грою усі, хто її лише побачить, а чоловіки, і молоді і старі, любляться в ній до загину, здавалось би, що артистка живе собі у щасті та достатках... І воно так могло б бути, якщо б та артистка вміла використати і свою красу і свій талант, хочби лише звичайною невинною жіночою кокетерією... Та наша артистка не вміє цього, вона цілою душею віддана мистецтву і ширить культ до театрального мистецтва між нашою молоддю, вчить її сценічної гри, а за те має таку заплату, що коли недавно, заховувала тяжко, та хтось з її знайомих пішов її відвідати, то жажнувся на вид тієї нужди, у якій наша велика артистка живе. Щоб рятувати її здоров'я, треба на гвалт давати якусь імпрезу і з доходу, який приїде з тієї імпрези, треба післати хворій ліки та затопити в печі і взагалі дати хочби примітивну поміч.

Або ходять по Львові старий український актор, вже не грає на сцені, бо і хворий і вже перегрався, вже й голос не допустить, але ми всі з повним респектом поздравляємо старого ветерана української сцени, бо не один з нас пам'ять

його козацькі типи, які він грав на сцені, типи наче живцем взяті з картин Рєпіна, і те замишування, яке не один з нас у своєму серці плекає й по сьогоднішній день до славного козацького минулого, завдячуємо йому, тому нашому акторові, що десятки літ репрезентував на нашій сцені козацькі персонажі. Сьогодні той актор живе гірше ніж в крайній нужді дарма, що є в нас різні професійні організації, є й союзи прихильників театральних мистецтв, чи як вони там називаються, але над старим ветераном-актором ніхто не змилюється, ніхто не подасть помічної руки.

Не говорю вже про сиріх народних робітників, бо ті в нас трактуються вже зовсім під псом. Знаю від дитинства одного — вічного курсора, ходив і збирав жертви на різні народні цілі, на різні наші організації, а збирав не так як звичайно сьогоднішні курсори збирав, що приїде, скаже по що прийшов, він відомите і він пішов собі далі. Той, про котрого говорю, не такий був, він промовляв так довго до серця, доки він не сягнули до кишені і не дали датку на добродійну чи на родну цілі. Через його руки перейшла не одна тисячка, ані дві, а сотні тисяч, на різні народні цілі, а він відмовлявся провізії з зібраних жертв і жив як-так, доки служило здоров'я. Як здоров'я пропало, то вже він непотрібним став, ніхто ним не інтересувався і сьогодні він ходить по жebraх, та видно сам соромиться того, бо взяв собі чорні окуляри, щоб його люди не пізнавали, або може йому соромно за наших патріотів, що так по джентельменськи з ним обійшлись.

Правда, є на світі люди, які вже так мають пеха, що хоч-не-хоч, а їм завжди не веде тай годі, часом хтось переживе якусь трагедію, внаслідок чого сходять на манівці, часом хтось попадає в таке товариство, що його знівечить і

на душі і на тілі, але це є винятки, які всюди трапляються. Тай годі за такий винок обвинувачувати ціле громадянство. Але внас є цілий леґіон звихнених талановитих людей, часто геніальних, та їхній трагедії лише ми винні, бо тоді, коли ті люди зверталися до нас за підмогою, ми їх нехтували. А опріч тих так зв. звихнених людей, скільки в нас є геніальних людей, що працюють для нашої культури, для науки, ми їх навіть цінимо, навіть користуємося з їх праці, наші діти вчать з їх книжок творених довгими роками в холодних кімнатах, часто при голодному шлунку, та хоч ті наші світочі не зважають на свої заслуги, бідують сьогодні не маючи засобів до життя, нас те зовсім не бентежить, не заставляє, нам здається, що такі люди, самозрозуміла річ, мають забезпечене спокійне життя. А тимчасом примірають голодом, живуть мріями та надіями, а ми щойно після їх смерті будемо їх заслуги підносити, та ними перед світом величатися.

Розгляньмося довкола себе, звернім увагу на одного чи другого нашого земляка, що працює на так званій „народній ниві“, та заінтересуємося як він живе? Коли він жаліється, що йому важко жити, поможемо йому, бо він працює для загального добра. Коли ми бачимо, що людина рветься до науки, мистецтва, то поможемо їй, бо вона сторицею віддасть нам те, що від нас взяла, бо вона може колись славою України буде, то наші діти і внуки соромитись будуть за нас, що ми такий людині не помогли. Більше уваги й дбайливості для людей, що працюють на народному полі, чи то для науки, чи мистецтва, чи взагалі для нашої культури, бо ті люди звеличують наше українське ім'я, забуваючи часто на свої особисті вигоди. Чолом перед ними, але й знімім їм даймо, щоб мали змогу безтурботно на своєму полі працювати.

Г. М.

СЛОГАДИ УКРАЇНСЬКОГО ПОСЛА ПРО РАДЕКА

Віденський тижневик „Штурм ібер Естеррайх“ (ч. 5. з 7. лютого ч. р.) помістив цікавий фельетон д-ра С., бущого посла української Народної Республіки п. н. „Щастя й кінець товариша Радека-Собельзона“.

Подаємо тут витмки з того фельетону. Радек-Собельзон народився в селі під Тарнопом (у Західній Галичині). Його шкільні товариші кажуть, що він уже в наймолодших літах виказував спекуляційний змисл: робив різні маніпуляції чужими кишеньковими годинниками.

Як після світової війни в 1918 році прийшли більшовики до влади в Росії, Радека вислали до Стокгольму як дипломатичного заступника. Першим завданням Радека було здепонувати в стокгольмських банках 70 мільйонів золотих рублів під ріжними придуманими назвищами. З тих то грошей комуністи багато вислали до Німеччини для приготування комуністичного перевороту в Німеччині.

„Тоді то — каже далі д-р С. — я провадив у Стокгольмі на припоручення українських парламентарних послів у Відні та у зв'язку з австро-угорським міністром закордонних справ графом Черніном велике інформаційне бюро. Я був у взаєминах із українським народним урядом у Києві та повідомляв його про події в осередніх державах, а таксамо інформував я віденське міністерство закордонних справ про події в Росії та на Украї-“

рити собі незалежну державу. При цьому я приглядався Радекові: висока, сухорлява, неповоротна постать, з нагальними відірваними руками, наче в паяца, колір лиця брудно-сірий, на голові купа розкуйовдженого волосся, великі фанатичні, ненавистю горючі очі, лише з люті погане, що аж лясно. Так то виглядав Радек „одиноким і справжнім заступником польського, австрійського, німецького, голландського, російського й українського робітництва“, що в присутності українця оплював найсвятіші змагання кожного українця та погрожував мені смертю.

Я вкінці сказав йому тоді: — Пане Радек, вже досить! Тепер я знаю зовсім певно, що або ми вас знищимо, або ви нас. Шкода тратити час на дебату з вами.

Два місяці пізніше стрінувся я з Радеком, як політичний дорадник української мирової делегації в Бересті Литовським, де був теж голова російської мирової делегації.

Яких два роки пізніше, як посол Української Народної Республіки в Гельсінґфорсі, прийав у грудні 1919 до Берліна. Було це після здавлення комуністичного перевороту в Берліні, який саме організував був Радек. Від нашого посла Порша довідався я, що німецький соціалістичний уряд випустив Радека із в'язниці, не зважаючи на його злочинну діяльність і що він готовий до відїзду до Росії.

Посол Порш і кількох моїх політичних приятелів предложили мені, щоб я відвідав Радека, бо він як людина нагальної вдачі при цій нагоді може виявити дещо з плянів комінтерну.

Одного пополудня пішов я далеко в північну ділянку Берліна, до робітничого дому. Невеличка, товстелена жидка середніх літ відчинила мені обережно й боязко. Я дав їй візитівку. „Стала читати пильно, потім відійшла до кімнати. За хвилину вибіг Радек і привитав мене:

— Я радий, що бачу вас знову. Бачите, я багату передумував про Україну та наші суперечки і прийшов до переконання, що Ленін і Троцький зробили велику дурницю, що виповіли Україні війну. Таж вони повинні були зрозуміти, що радикально-демократична Україна для них була б ліпша, ніж національна, яка рішучо мусить повстати під насильним володінням Троцького. Ця нещаслива війна може зробити кінець цілому комуністичному рухові.

Я попросту здумівся. Далі Радек із захопленням оповідав про комуністичний університет для китайців, який він організував у Москві та якого був ректором.

З Берліна відвезли Радека на англійському торпедовці до Росії, однак автор повістки рядків не мав уже змоги слідкувати ближче за його дальшою кар'єрою.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ФІЛІДЕЛЬФІЯ, ПА. Прошу місцевих і позаміських членів тов. „Людів“, від 45 У. Н. Союзу, щоб з'їздили в урядовий секретаріат, на місце пошуку адреси секретаря, коли хотять, щоб їх справа була поладана швидко. Таксамо в урядових справах можуть бачитися з секретарем кожного вечора. — Теодор Малік, 2761 N. Judson St., Philadelphia, Pa.

Пан Котелок їздить щодня до праці підміською залізницею. Має місячну карту, кондуктори вже його добре знають. Колиж приїдуть нового кондуктора, цей жадає від п. Котелка карти.

— Мое лице є для мене мій тікет — відповідає п. Котелок.

— Добре — відповідає кондуктор — то я мушу його передіркувати!

М. О. Лейкін.

ПІД ЕСПАНСЬКИМ НЕБОМ

Гумористична повість.

(4)

Ледви зробив кілька кроків від каси, як підійшла до нього опасиста черниця, вклонилася низько, наставила подібну пушку та просила жертви.

— Ей, досить того, сестро, боронився Іванів, та щоб відпекатися вкинути пезету.

Та коли кілька кроків далі знову заступила йому дорогу черниця з пушкою, скрикнув: — Ой лишенько! Скількиж тут тих черниць! Асез, асез! — і втік до ідальні.

Глафіра Семенівна пила вже каву з великої склянки та їла булку.

— Страшно мені голод до-скулює, однак боюся їсти, бо тут усе таке брудне — говорила до чоловіка. — Дивися, ось принесли варену рибу, а на полумиску лежить недоку-рена папіроска. Всі беруть із полумиски на тарілки, однак ніхто не звертає уваги на це, що на полумиску лежить папіроска!

— Бачу, та що на це пора-дити! Будь що будь мушу по-хриптися, бо голодному годі гукатися в дорогу... Скажу собі дати якусь еспанську страпу. — Іванів пригадав собі, що чоловік значить по е-

вив чарку перед гостем. За хвилину господар приніс щинку. Іванів оглянув її, а коли переконався, що була жилава та суха, сказав:

— У нас мав би ти що шинку на голові. Розумієш, ка-белеро? Та що маю робити, я голоден, тож їм це справжнє свинство. Однак еспанське вино маєш хіба? Херес аве ву?

— Сі, кабалеро.

— Ну, то принеси мені уна ваза... Однак велику чарку.

V.

Як Іванови покріпилися, пішли до вагона та з вікна при-глядалися перонові.

— Поїзд стоїть на стації так довго, як у нас, — відізвалася Глафіра Семенівна.

— А знаєш, що я це люблю. Чоловік не помиляється щодо вагону, не боїться, щоб не спізнитися. Однак вагони мають страшно знищені та брудні. Хтож вгадав би, що то вагон першої класи! Сидження поплізані, всюди повно диму, нема вмивальні.

— Це вже справжнє варварство! Таж навіть у Туреччині вагони мали ще кращу ви-году!...

Вкінці поїзд рушив.

— Ще не видно, що то Еспанія — сказав Микола Іванович. — Ані еспанської пошті не бачу, ні в'язьліці. На стації касієрка була зачесана по еспанськи, бо мала високий грєбнь у волоссі, та зате в рєсторані крім чарки Хересу,

нічого еспанського не було.

Глафіра Семенівна вичитувала провідник і пояснювала чоловікові:

— Зараз відємо до тунелю, що довгий на чотириста шістьдесят шість метрів. Тут-нєль пробитий через гору Ганрчуріскета... А то раз мо-ва! Можна собі язик викру-тити.

— Шкода, що не знаємо, в котрій годині будемо в Мадриді.

— Я питалася. Сказали, що в дев'ятій.

На найближчій стації всіли до вагону два священики.

— За тунелем, довгим на двіста метрів буде славний Сан Себастіан — пояснювала Глафіра Семенівна.

— А щож там такого сла-вного?

— Як то, ти не чув? У Сан Себастіані є такі купели як у Біяріці, лише це значно дешевіша місцевість. Є теж величезний цирк, де відбуваються справжні бої з биками.

На стації Сан Себастіан зі-бралось багато публіки. Про-ходжувався гарно зодягнені пані, еспанські офіцери та ба-гато черця із требниками в руці.

— Бачиш, яке тут знатне то-варство? — звернула увагу чоловікові Глафіра Семенівна. Видно, що купелевий сезон іще триває.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЩО ВАРТА ЛЮБОВ ЧОЛОВІКА.

Пані Бленч Кенеді пізвала була в суд паню Р. С. Джовнс за \$200,000 відшкодування за те, що та забрала їй любов мужика.

Присяжні судді в стейтовім суді в Брукліні, Нью-Йорк, вирішили оноди справу. По півтора-годинних нарадах признали паню Джовнс винуватою заборання любови пана Кенеді та признали позовниці відшкодування в сумі — 6 центів.

Як засуджену спиталися, чи вона думає вносити відклик від присуду, вона сказала: „Що? Переходить через усе це ще раз? Ніколи. Я їй дам три дво-центові поштові марки і скажу: „Хай це полагоди твої рахунки“.

Чи це справді вже полагоди твої рахунки?

ЩО ЗРОБИТИ З ВІДШКОДУВАННЯМ.

Це відразу підносить питання: що має з таким відшкодуванням зробити щаслива позовниця? Чи прийняти його?

Знайшовся був у такім положенню американський малайр Гвислер. Хоча американець з роду, він все життя жив за границею, звичайно в Лондоні. Там лондонська газета „Дейлі Мейл“ написала раз з приводу його вистави образів, що він не має встиду, коли домагається за один свій богомаз 10 фунтів стерлінгів. Гвислер позвав газету в суд, і суд признав позованого винуватим, але позовникові признав відшкодування в сумі 6 пенів.

Гвислер зовсім не зажурився таким виміром відшкодування. Він казав газеті заплатити відшкодування, а потім казав годинникові цю монету „сикс-пенс“, причепити собі до дармовиса при годиннику.

ВИГРАНА ВИГРАНИЙ НЕ РІВНЯ.

Для нього виграна була виграною, без огляду на те, як велике було відшкодування. Та чи подивиться так на справу жінка, що позиває в суд другу жінку за те, що розлюбила в себе її чоловіка?

Видно, що те, що одному є виграною, другому може видаватися програмою.

І на відворот буває. Таке оповідає українська анекдота про сина, що пішов з своїм батьком, кріпаком, у двір на розправу. Як син вернувся додому без батька, мати питала: „А виграв тато справу?“

„Виграв, виграв!“

„А деж вони?“

„А зараз тут будуть, найлише 25 буків дистануть!“

ХВАЛЯТЬ ЧИ НЕ ХВАЛЯТЬ?

Кілька днів тому „Свобода“ подала була три критичні фільми „Наталка Полтавка“.

Критик „Нью-Йорк Таймсу“, підписаний буквами Г. Т. С., на загал вважає американську продукцію кращою від продукції, зробленої на радянській Україні. Критичка дрібної газети „Дейлі Ньюз“, підписана повним іменем, з фільми собі тільки похвалює, а Роберт

Гарленд з Герстового щоденника „Нью-Йорк Американ“, видно, хоче сказати щось доброго, але не може й закінчує критику порою читачів піти подивитися на фільму, що зображає, як розвивається гусильниця.

Маємо тут лишень три критики, а кожна інша. Нема тут між ними ніякої згоди. Хіба, як це кажуть, згода не погоджується. Добрий приклад того, як це тяжко зійтися в поглядах на якунебудь справу.

ЗВІДКИ ІМ ЦЕ ЗНАТИ?

Критичка газети „Дейлі Ньюз“ каже, що Собоневе має голос для Метрополитен Опері, але з цього ще не виходить, що вона надається на Наталку Полтавку. Критик газети „Нью-Йорк Американ“ каже, що пані Собоневе співає роллю Наталки з вправою, але на неї не виглядає.

Для критика „Нью-Йорк Таймсу“ це все не важне. Чому це так? Чи не думають критики з „Нью-Йорк Таймсу“, що вигляд дівчини важкий в Америці, але на Україні це не рахується?

Що з того, що в Америці сільський бурлака, що тяжко працює й світами блукає, все тонкий? Це так в Америці. В Україні може бути якраз на відворот: може якраз на Україні всі любовники добре підготовані.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИП ЧИ НЕ УКРАЇНСЬКИЙ?

Роберт Гарленд пише в „Нью-Йорк Американ“, що фільма „Наталка Полтавка“ має приємного місцевого п'яка з бороною. Очевидно, він має на думці гикавого паламаря. Під словом „місцевий“ критик хотів сказати, що такого типа в Америці нема, але на Україні є.

Та, звісно, американець може собі про Україну всяко думати. Та українці можуть сказати, чи український це тип, чи не український?

ЧОГО ВОНИ ПЛАКАЛИ?

Щось подібного трапилось відай американським кореспондентам у Москві, що недавно розписувалися про велику жалобу, що вкрила всю Росію через смерть комісара великого промислу, Валеріяна Орджонікідзе.

Бачили кореспонденти великі товпища, що переходили попри тіло комісара, й, судячи американськими мірками, вони написали, що це певно вся Росія з жалю злягла до труни покійника.

Та чи справді так воно було?

Чи не було тут так, як з тою дівчиною, що так на гробі матері плакала, що аж сусідкам цього було забагато. Одна з них так і сказала плаксивій сироті: „Чогож ти, небого, так сильно плачеш? Та матери плачем своїм з гробу не завернеш!“

„Я не тому плачу“ — сирітка сказала, „що мама змерла, але тому, що я змерзла!“

Хто може знати, чого там Росія плаче над гробом великого комісара? Чи не плаче Росія тому, що всі комуністи не пішли слідами Орджонікідзе?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ.

Гарно й достойно відсвятковано свято в честь жінки героїні Ольги Басараб.

Заходом Українського Червоного Хреста ч. 28 ОДВУ, Сестрицтва Пречистої Діви Марії (долина міста), Сестрицтва Пречистої Діви Марії (гора міста), Українського Мистецького Сестрицтва й Тов. ім. Лесі Українки, 171 відділу У. Н. Союзу, відбувся в неділю, 14 лютого 1937 р. в Укр. Нар. Домі святочний концерт для пошанування пам'яті великої української героїні Ольги Басараб.

Вже зрана входячи до церкви на Службу Божу було пізнати святочний настрій жалоби в нашій громаді.

Під церквою тут роджені дівчата причіпали чорні картки та збирали жертву для політичних в'язнів. В церкві стояли в передних лавках понад 20 членів у уніформах Чер. Хр. Після Служби Божої о. совітник В. Лотович відправив панахиду за душу покійної О. Басараб, як теж сказав дуже зворушуючу проповідь. Всі члени Червоного Хреста, сестрицтв і інших товариств виступили з лавок під час панахиди і усталися довгим рядом через церкву зі свічками.

Вечором відбувся концерт в галі Укр. Нар. Дому. Галя була виповнена по береги. Марія Баран, представителька злучених жіночих товариств вступним словом привітала численну публіку, зазначаючи, що в нашій громаді свято О. Басараб започаткував Укр. Червоний Хрест і впродовж кількох літ самий улаштовував свято. Цього року члени УЧХ запросили всі жіночі товариства та створено спеціальний комітет до перепроведення цього свята. Закінчуючи додала: дай Боже, щоб ця згода між жіноцтвом в нашій громаді осталася надалі, а на одиниці які всі бунтуються не треба звертати уваги.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

Потім наступила точка жіночого хору, під проводом панни Марії Гелі. Вона виступала через кілька разів. Тут треба дати належне признание жіночого і дитячого хору. Це справжнє оділичення диригентури по бл. п. А. Гелі. Її викінчення кожної пісн. О. В. Лотович говорив про значення героїв для кожного народу. Він навів кілька прикладів великих героїських чинів.

нів з історії українського народу, зазначаючи, що власне на героїських чинах виховується характер, мораль та свідомість народу. Своєю мученичною смертю, О. Басараб останеться записана в історії нашого народу великою українською героїною.

Промову англійською мовою до тут родженої молоді виголосила Юлія Кусий. Вона переповіла коротко життя героїні, а відтак зложила приречення, що українська молодь в Америці зрозуміла ту ідею, за яку змерла О. Басараб. Вона теж заявила, що молодь буде продовжати працю старого покоління — помічати рідному краю, поки не сповниться ідея О. Басараб.

Святочну промову виголосила пані С. Галич. В своїй бесіді вона передала важніші моменти з життя О. Басараб, яке було позначене постійною працею в користь свого народу. Важке було її життя, та ще важчою була її мученича смерть з рук лаяцького наїзника. Як у буденнім житті, як при виконанні звичайних обов'язків, так і в обличчї смерті виказала вона таку силу волі й такий гарт духа, що ми мусимо сказати, що в О. Басараб український нарід утратив не звичайну жінку, а лезу жінку героїню. На мученичій смерті О. Басараб виховувались уже й виховуються тепер молоді українські покоління, виховується українська жінка, готова не тільки працювати але в разі потреби навіть своє життя посвятити для вітчизни. Виховується теж та українська матір, яка уже знає, до яких обов'язків і до якої праці вона має підготувати своїх дітей.

Сольові точки випали добре. Зокрема сольові спів панни Марії Гелі надзвичайно захопив був всю публіку, яка за кожною точкою нагороджувалася її рясними оплесками. Сольові спів панни Меланії Миланович був „як“ звичайно ніжний та милий.

Скрипкове сольо заграв молодий тут роджений хлопець О. Безушко. Хотий до сцени не призвичаений, то всетаки виявився старанно. Виступ тріа сестер Віри, Олі і Марії Гелів присутні слухали з запертим віддыхом. Це в дійсності варта послухати так гарно дібраних голосів. На домагання публіки панни Гелі виступали двічі.

Деклямації дітей випали надзвичайно гарно та цікаво. Всі діти мали одну точку і багато дітей мали нагоду виступати та сказати гарні вірші, не забираючи багато часу. Одна по одній виходили на сцену та добре виконували свої точки. З деклямацією виступила також панна Розалія Огоновська. Вона деклямувала по англійськи вірш, призначений героїні, віддаючи його чуттєво. З дітей виявилася добре Євгенія Нечесна. Вона

від маленької дитини виказувала здібність до деклямацій. Її голос виразний та бодрий. Гарно та ніжно деклямували й інші діти, як Анна Сивак, Люба Улакович, Ірина і Віра Кусень, Лілія Петренко, Оля Кулич, Марія Головід, Марцель Костирка і Анна Грабар. Сольо на гармонії відіграв Володимир Дячик. При кінці виступила діточа оркестра під проводом І. Криськова. В оркестрі виступили такі діти: Еміль Мелень, Одарка Безушко, Мирон Грабар, Євгенія Жуковська, Надія Гузар та Марія А. Грабар. По кількох лише пробах діти вивязалися добре. При пані акомпанюванні дві молоденькі паністки Оля Дмитрів і Люба Безушко.

Треба також згадати що на панахиді і на концерті були присутні в односторонь члениці Укр. Червоного Хреста з Пасейку.

Підчас панахиди в церкві, а також на концерті була збірка на народні цілі. Чистий дохід вивинив \$70. З тої суми призначено \$5 на пам'ятник Маркіяна Шашкевича, \$10 на місцеву школу, а \$55 — вислоно через Об'єднання признаючи \$25 на визвольну боротьбу, а \$30 на політичних в'язнів.

На концерті жертвували по \$2: Д. Галич і Юстіна Левицька; по \$1: о. В. Лотович, Марія Баран, І. Грабар, С. Я. Волошин, Волінський, Павліна Жуковська, Марія Трусевич, Катерина Кирів, Стефанія Костирка, К. Левицька, В. Цап, Гр. Шемлій, В. Юрків, І. Баранік, О. Ленсо, П. Ленів, В. Гладкий, П. Чопик; по 50 ц.: К. Цап, А. Голоднюк, А. Пігурська.

Присутня.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Жінки організуються.

Наближаючися конвенція Союзу Українок Америки викликала серед наших жінок більше зацікавлення цією організацією. Це видно було на нарадах, які відбулися в нашім 26 від. США дня 8. лютого, коли то завітала до нас пані А. Вагнер, головна представниця організації, що відвідала усі наші чотири відділи. Предсідниця розповіла про працю в центрі та про завдання українського жіноцтва під сучасну пору. Були різні запити і була дуже жива дискусія. Приходило й до прикрих запитів. Але все те було злагожене. До цього теж причинилася і промова пані К. Ділай з Клівленда, заступниці голови Предсідниці. Комітет 5 і 6 відділів відбув ще окремі наради і на них теж обговорено важні справи. Все те вказує, що наближаючися конгрес США буде успішним, що дай Боже.

К. Хомяк.

Календар

ПРОСВІТИ

З М І С Т:

Календарні Частини: Церковний календар, Астрономічний, Скорочений, Постійний, Господарський, Ловецький, Грибовий; Записник; Згодний характер року; Таблиця обчислення відсотків; Поазбучний спис старих слов'янських імен; Міри і ваги, і т. д.

Література й Наука: Найближчий подвизник Галицької Держави; Марія (Стефаніка); Як почалася революція в 1917 році в Росії; Перші дії революції в Києві; Українство в Туркестані; Русалка Дністрові; Бойківщина; Вишнівки; Народна традиція в церквах і хатах; Ювілей телефону; Людина з факхом; Спорт, і т. д.

Освіта й Виховання: „Просвіта“ — колись і тепер; Іван Франко в Романові; Зразковий селюк; „Просвіта“ на Закарпатті; Нові почесні члени Т-ва „Просвіта“.

Поради: Бережіть здоров'я наших дітей; Часник — лік на рака; Умови неуги; Ветеринарний порадинок; Сторінка для господарів; Матеріок й полдиков інформації, і т. д.

Ціна Календаря „Просвіти“ — 60 ц.

„СВОБОДА“

88 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ ДБАЄМО ПРО УКРАЇНСЬКУ ПРЕСУ І КНИЖКУ.

Приглядаючися близька нашому народному житті в Злучених Державах, приходимо до заключення, що наша імміграція під культурно-освітнім оглядом стоїть дуже позаду наших братів в ріднім краю. Там наш загаль зрозумів, що рідне, друковане слово є тим чудодійним чинником, якого силою український нарід віднайшов свою національну душу і двигнув себе до рівня культурних народів. Під нинішній час українське, друковане слово промостило собі шлях до найширших українських мас. Воно вкладає тепер в нашу, недавно ще так прибиту темну душу, світло знання й освіти. Тому український загаль на рідних землях дорожить своїм друкованим словом і не зважаючи на важкі життєві умовини — щиро його помирає. Добра книжка і своя національна преса стає там невідступним другом українського громадянина. Через свою пресу і книжку, український нарід став одною, могутньою, кристалізованою нацією, що вже ніколи не загине. А щоб під цим оглядом уявляв собою наша імміграція в Америці, що має тут золоту нагоду поглибити свій національний світогляд і збагатити своє знання. Прецінь тут живемо в дуже сприятливих умовах і ніхто не забороняє нам читати своєї преси і книжки. Навіть американські установи йдуть нам під цим оглядом назустріч, бо публічні бібліотеки заповнюють насшими книжками. Та ми дуже мало користуємося з цієї нагоди і не приймаємо цієї ваги до цього скарбу, який дає нам своє, рідне, друковане слово. Тут на імміграції не побзулися ми ще цього так зручно ворогами зашпеленного нам упередження до „свого“ друкованого слова й до своїх творців. Буває і таке: І ось ми свідомі того, що редактори друкують газету в рідній соловій надії, що їхня мольна праця приносить бажаний плід, себто переходить у шляхотню нашу у неволі виховану душу. Та на жаль дійсність є така, що тут на імміграції книжка і часопис не знайшла правдивого узнання, такою, як це бачимо в ріднім краю. На 750 тисяч українців в Злучених Державах лише мала кількість читає свою пресу. Це є ті, що на своїх раменах двигаютть весь тягар народного життя. А решта загалу живе далі тим низькокультурним рівнем, з яким приїхали з краю тому кільканадцять літ. Ця частина байдужа до всякого прояву культурно-народного життя. Біда ще в тім, що часто буває, що саме такі одиниці, що відносять байдужо до української книжки чи газети, стають на чолі наших установ і своєю невідомістю шкодять не лише даній організації, але й загальній справі, бо спинають розмах і творчу працю. І є ще в нас також і своя „активна інтелігенція“, котра теж не читає української преси і книжки. Є це гірка і болуча правда. Через цих відсталіх і байдужих „інтелігентів“ терпить і ця частина ідейної інтелігенції котра всю свою працю вкладає для загалу і на славу України.

Пишу цих кілька слів не на те, щоб „переїхатись“ по когось, але тому, щоб зрушити совість лінивих і байдужих. Бо вже крайня пора збудитись з рабського сну, взятись до спільної народної праці й жити життям культурного українця.

М. Ярош, Клівленд, О.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАП ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

Асторія, Л. Ай.

ОПІКУЙМОСЯ МОЛОДДЮ!

З одиниць складаються родини, а з родин громада, а з громади нарід. Свідомий нарід є той, що має свідомі громади, свідомі родини, свідомі одиниці. Вони всі разом творять національну силу, що лягає в основу їх державної незалежності.

Свідомість це фундамент, над яким треба беззастанно працювати. Різні просвітні і культурні установи мусять вічно посилювати любов і прихильність до всього рідного, а далі запал і енергію до праці в належному напрямку.

Не раз пишеться про нашу малу дітвору, що тут роджена, щоб вже змалку в неї вщепити знання про наш нарід і любов до нього. Це добре. Але цього мало. Треба ще нам слідити і за тою молоддю, що вийшла з публічних шкіл, а також до певної міри і тої, що вийшла зпід опіки родичів. Нею треба також заопікуватися. Бо коли застановимося розсудно над положенням цього краю, то побачимо, що воно не таке дуже світле. Воно криє велику небезпеку для моральності підрастаючої молоді. От візьмим наприклад деякі неморальні фільми, або деякі часописи, що то переповнені всякого роду згіршенням, як рекітерством, теністерством, крадіжками, вбивствами і т. п. І то все бачимо на перших сторінках американських газет. А що більше, про те все деякі часописи пишуть так, якби їх хвалили. Мовляв, цей, а той генгстер поповнив вже стільки проступків і не дався зловити поліції!

В той спосіб молодь псується і мимоволі сходять з доброї дороги і стає на злу. Або візьмим на приклад всякого роду газетові гри. Як карти і т. п. Скільки то осіб програє останній, тяжко не раз запрацьований цент, й відтак ходять голодні, обдерті! Ах сором писати.

Заходить питання, що з тим робити? Дехто каже, що так мусить бути. А я скажу, що ні. Бо боротьба добра зі злом все була, є і буде. Зло побіджало тоді, коли добра сторона зрештє з свого і уступити з поля бою. Добрі сторони характеру, мораль, треба плакати віками. В тому міститься ціль і завдання просвіти і науки. Останніми часами читаємо що в деяких місцевостях українські громадяни, організують свою молодь у відділи У. Н. Союзу, або в інші молодечі клуби. Деколи відкривають для них навіть льо

